

tä olisin toivonut Eskolan ottavan kantaa kilpaileviin metanarratiivivaihtoehtoihin tai ainakin esittelevän niitä lyhyesti. Tämä olisi myös osoittanut kirjoittajan olevan niistä tietoinen ja lisännyt oman teesin uskottavuutta. Riittävän korkealla abstraktiotasolla kaikki kuvaukset Uuden testamentin kokonaisteologiasta ovat mahdollisia. Niinpä onkin tarpeellista, että lukija voisi arvioida Eskolan näkemyksiä muiden vastaaviin. Millä tavalla Eskolan kuvaus on rajaukseltaan ja tiivistyskyylytään uskottavampi kuin muut?

Raamatun paikkahakemisto olisi ollut erinomainen lisä teokseen ja olisi lisännyt kirjan käytettävyyttä. Varsinaisista asiavirheistä ja yksipuolisista tulkinnoista nostettakoon esille yksi kumpaakin. Paavalin teologiaa käsitellessään Eskola toteaa: "Kun Paavali lainaa Roomalaiskirjeessä Habakukin kirjan avainjaetta, hän ei käytä siitä Septuagintassa esiintyvää muotoa, vaikka hän muutoin usein käyttää tuota käännöstä" (s. 377). Näin ollen Eskola olettaa, että Paavali olisi lainannut Septuagintasta samaa rekonstruoitua versiota kuin mikä meillä on saatavilla. Todellisuudessa on mahdotonta sanoa, lainasiko Paavali Septuagintaa sanatarkasti oikein vai väärin, koska emme tiedä, millaista versiota apostoli käytti. Jaakobin kirjettä käsitellessään Eskola puolestaan toteaa: "Kirjeen ainoana tarkoituksena on vahvistaa uskovia, jotta he säilyisivät uskossa loppuun saakka" (s. 471). Tämä vaikuttaa liioittelulta. Eikö Jaakob ota myös kantaa esimerkiksi liialliseen armokeskeisyyteen ja näin ollen siihen, millaisen vaikutuksen useat Paavalin kirjeet ovat retoriikallaan saaneet aikaan?

Puutteistaan huolimatta Uuden testamentin narratiivinen teologia on tervetullut Uuden testamentin kokonaisuus, ja sille on oma paikkansa suomalaisessa eksegetiikassa. Paksuhkoa teosta on miellyttävä lukea ja se tarjoaa virkistävän näkökulman Raamatun yksityiskohtaiseen tarkasteluun tottuneelle lukijalle.

Kirja antaa paljon uutta ja varteentotettavaa tietoa, kunhan osaa erotella heikommasta ja vahvemmat kohdat toisistaan.

NIILO LAHTI
TEOL. MAIST., JOENSUU

**CAROLINE VANDER
STICHELE & HUGH S.
PYPER (ED.)**

**Text, Image and Otherness
in Children's Bibles: What
Is in the Picture? Society of
Biblical Literature, Semeia
Studies 56. Leiden: Brill
2012. 364 s.**

Lastenraamatut ja Raamatun tarinoita vapaammin hyödyntävät muakelmat ovat länsimaisessa kulttuurissa useimpien ihmisten ensikontakti Raamattuun. Siten ne muokkaavat ihmisten käsityksiä Raamatun luonteesta ja keskeisestä sanomasta. Samalla kertomukset antavat Raamatun auktoriteetin tukemina aineksia rakentaa käsityksiä mieheydestä, naiseudesta, sankaruudesta, ystävydestä ja monista muista tärkeistä teemoista.

Raamattukirjallisuuden vaikutus ulottuu myös aikuisiin, jotka lukevat näitä kirjoja lapsilleen. Lasten Raamatut nojaavat Raamatun auktoriteettiin, mutta toimittajat, kirjoittajat ja kuvittajat ovat vapaampia liittämään sekä tekstiin että kuviin tulkintoja verrattuna kääntäjiin, joiden oletetaan seuraavan kiinteästi alkutekstiä. Silti monet lapsille suunnatut teokset esitellään takakansiteksteissä ikään kuin käännösinä: kirjat kertovat lapsille ymmärrettävällä tavalla Raamatun kertomuksia ja tulkinnan osuus jää piiloon.

Caroline Vander Stichele ja Hugh S. Pyper ovat toimittaneet lasten raamattukirjallisuudesta tiiviin ja monipuolisen kolmentoista artikkelin kokoelman, joka sisältää myös

lyhyen johdannon teemaan ja kolme kokoavaa puheenvuoroa kirjan lopussa. Kokoelma käsittelee lapsille suunnattua raamattumateriaalia nimenomaan toiseuden ja ryhmäidentiteetin näkökulmista. Aihe on kiinnostava ja tärkeä, mutta vähän tutkittu.

Kirjan teema on monipuolinen ja asettuu eri tutkimustraditioiden leikkauskohtaan. Artikkelit hyödyntävät laajaa tieteiden kirjoo: eksegetiikkaa, taiteiden tutkimusta, kirjallisuustiedettä, feminististä kritiikkiä, psykologiaa ja yhteiskuntatieteitä. Eksegetiikan osalta teema asettuu luontevimmin osaksi reseptiohistoriaa. Teos ei ole yleisesitys, eikä Vander Stichele ja Pyperin kirjoittama johdanto korvaa esitietoja aiheesta. Asiaan vihkiytymättömän lukijan kannattaa ennen varsinaisia sisältöartikkeleita lukea johdannon lisäksi kirjan lopussa olevat Bealin, Bottigheimerin ja Exumin vastineet, jotka vetävät yhteen kokoelman teemoja, asettavat niitä tutkimushistoriaan ja esittelevät myös itse artikkeleita. Bottigheimer esittelee lyhyesti myös lastenraamattugenren taustaa ja syntyä 1700-luvulla ja kokoaa aiheesta tehtyä tuoretta tutkimusta.

Muutama artikkeli liittyy varsin erityiseen historialliseen tilanteeseen, kuten 1800-luvun Kiinaan (Lee) ja apartheid-ajan Etelä Afrikkaan (Punt), tai ryhmään, kuten kreationisteihin (Du Toit). Tällöin historiallinen taustoittaminen jää hiukan ohueksi, mutta näistäkin yhteyksistä löytyy yhteisiä teemoja muiden artikkelien kanssa. Artikkeleissa tarkasteltujen aineistojen laajuus vaihtelee kahdesta elokuvasta (Vander Stichele) tai kolmesta sarjakuvasta (Dupertuis) satoihin lastenkirjoihin (England, Gunn). Vain harvoihin teoksiin pohjautuva analyysi on toki heikommin yleistettävissä, ja näissä artikkeleissa olisi ollut mahdollista arvioida edes hiukan laajempaa aineistoa. Laajojen aineistojen avulla taas artikkeleihin saadaan myös ajallista ulottuvuutta, kun on mahdollis-

ta vertailla 1800-luvulla ja 1900-luvun lopulla tehtyjä kirjoja toisiinsa ja tehdä johtopäätöksiä esitystapojen trendeistä yleisemmin.

Kokoelma nostaa esiin, miten ideologisia näennäisen viattomat Raamatun kertomuksia mukailevat lasten Raamatut ovat. Samalla nousee esiin, miten suuri osa lapsille tuotetusta kasvatuksellisesta ja viiheellisestä raamattumateriaalista edustaa konservatiivista raamatuntulkintaperinnettä ja vahvistaa stereotyyppisiä kuvia sukupuolesta, etnisyydestä ja oikeasta yhteiskunnallisesta hierarkiasta. Lapsille suunnatut raamattukirjat silottelevat, yksinkertaistavat ja yksipuolistavat alun perin rosoista ja monitulkintaista materiaalia. Lastenraamatut viestivät Jumalan rakkaudesta, selkeästi oikeasta ja väärästä sekä pyrkivät vahvistamaan lasten ja perheiden uskonnollista, yleensä kristillistä identiteettiä. Lapsille suunnatulla raamattukirjallisuudella on vahva kasvatuksellinen ja holhoava agenda, jota ei yleensä lausuta ääneen.

Lapsille suunnattu raamattumateriaali on Suomessakin yleensä kristillisten kustantajien toimittamaa (mm. Uusi Tie, kustannusyhtiö Arkki, Pipliaseura, Lasten keskus), poikkeuksena Jaakko Heinimäen kirjoittama ja Otavan kustantama *Suomen Lasten Raamattu* (2009).

Raamatun tarinat sovitaan ja kerrotaan uudelleen siten, että ne sopivat taustayhteisön teologiseen, poliittiseen ja eettiseen ajatteluun. Eettisesti arveluttavia ja vaikeita kohtia pyritään selittämään parhain päin: esimerkiksi Jumalan osoittama suosio Abelin uhria kohtaan ja inhimillisesti katsoen epäreilu suosio suhteessa Kainin uhriin selitetään pois tekemällä Kainista jo tarinan alkuvaiheessa roisto, ahne ja kateellinen laiskimus, jonka uhri ei nouse hyvistä motiiveista (Dupertuis).

Kun kuviin viitataan jo kirjan yleisotsikossa, on hiukan yllättävää, että kirja sisältää artikkeleita, joissa on varsin vähän ja kauttaaltaan vain harmaasävyistä kuvitusta. Kuvii-

en kuvailu ilman kuvaa on jokseenkin ruskasta luettavaa (Punt ja Dupertuis). Muutama artikkeli käsittelee ansiokkaasti juuri kuvitusta ja kuvituksen ja tekstin välistä suhdetta (England, Gunn, Rogers ja Fewell). England analysoi vedenpaisumus kertomusten esityksiä tuhosta ja vertaa tekstin ja kuvituksen esittämiä kertomusversioita toisiinsa sekä pohtii näiden yhteensopivuutta. Ristiriitaista on, että kun kirjassa muuten monin paikoin kaivataan ”alkuperäisen” Raamatun moniäänisyyttä ja rosoisuutta, pitää England kuvituksen ja tekstin välisiä ristiriitaisuuksia ja jännitteitä kuitenkin nimenomaan epäonnistuneena ratkaisuna.

Rogers ja Fewel käsittelevät Daavidin ja Jonatanin tarinaa sekä eksegeettisesti että henkilöiden reseptiota taidehistoriassa ja lastenraamatuissa; kaikki tarkastelun kohteena olevat kuvat on esitetty. Erityisesti pienille lapsille suunnatuissa raamatuissa tarina yksipuolistuu kuvaukseksi Jonatanin anteliaasta ja luotettavasta ystävytydestä suhteessa Daavidiin. Alkuperäisen tarinan monimerkityksisyys ja Jonatanin kuvaus yksilönä katoavat. Kertomus asetetaan esikuvaksi ystävytydestä ja samalla Jonatanin ja Daavidin suhde esitetään Jonatanin rajattomana ja yksipuolisena antamisena, mikä asetetaan hyvän ystävän esikuvaksi. Daavidin menestys taas on merkki Jumalan suosiosta. Ystävysten välinen luokkaero on yleensä häivytetty esityksistä, jolloin ystävyys syntyy nimenomaan kahden valkoisen, samaan sosiaaliluokkaan kuuluvan nuoren miehen välille. Rogers ja Fewel herättävätkin tärkeitä kysymyksiä siitä, mitä kertomusten esittäminen opettaa ystävytydestä ja uskollisuudesta. He tekevät myös ehdotuksia esitysten monipuolistamiseksi analysoituaan Heparalaisen Raamatun tekstiä.

Kirjassa on raikkaan kanta-aottavaa asennetta esimerkiksi Koepfin, Puntin, Bealin ja Exumin kirjoituksissa. Paikoitellen se kuitenkin kääntyy edistykseksi määritellyn, liberaa-

lin kristillisyyden ja perinteisiä valtahierarkioita pönkittävän konservatiivisen kristillisyyden tarpeettoman kärkkääksi vastakkainasetteluksi. Konservatiivinen kristillisuus leimataan yksilotteiseksi, stereotyyppioita ja ennakkoluuloja viljeleväksi kriteeriksi, jonka tuottamien raamattuaineistojen armoilla lapset ovat (Scholz, 100–118).

Useissa artikkeleissa pohditaan, miten lapsille suunnattua raamattukirjallisuutta voisi monipuolistaa (esim. Scholz, Rogers & Fewell, Exum) ja tehdä samalla houkuttelevammaksi myös maallistuneelle yleisölle. Kirjoittajat kaipaavat lapsille tehtyihin Raamattuihin moninaisuutta ja sitä ristiriitaisuutta, jota alkutekstissäkin on. Toisaalta on hyvä muistaa, että niissä kodeissa, joissa ylipäänsä luetaan lapsille suunnattua raamattukirjallisuutta, ei todennäköisesti pitäydytä yhteen versioon, joten pelko lastenraamattujen yksipuolisesta kerronnasta voi olla liioiteltu.

Dupertuisin artikkelissa nousee esille myös lukijakokemus, ja Exum pohtii vastineessaan omaa kirjoittajakokemustaan. Tällaisia pohdintoja olisin mielelläni lukenut enemmän.

Kokoelma olisi hyötynyt kasvatustieteen tai kehityspsykologian näkökulmasta artikkelin tai responsin muodossa. Samoin olisi ollut hyvä rinnastaa lastenraamattuja lasten kirjallisuuteen yleensä ja erityisesti lapsille suunnattuun uskonnolliseen kirjallisuuteen. Onko opettavaisuus ja holhoavuus tyypillistä lastenkirjallisuudelle yleisemminkin ja erityisesti jonkin aikakauden lasten kirjallisuudelle, vai onko tämä uskonnollisesti motivoituneiden lasten kulttuurin erityispiirre? Korostuuko piirre erityisesti raamattukirjallisuuden kohdalla? Artikkelikokoelman luettuaan niin Raamatun kertomuksia kuin muitakin opettavaisia tarinoita lukee omille lapsilleen aiempaa kriittisemmin.

TUULA TYNJÄ
TEOL. MAIST., HELSINKI